

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.1 วิสัยทัศน์
 - 1.2 หลักการ
 - 1.3 จุดหมาย
 - 1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 2.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
 - 2.2 คุณภาพผู้เรียน
 - 2.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง
3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
4. การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
 - 4.1 ประวัติความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
 - 4.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
 - 4.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
 - 4.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา
5. หนังสือประกอบการเรียน
 - 5.1 ความสำคัญของหนังสือประกอบการเรียน
 - 5.2 ประเภทของหนังสือ
 - 5.3 องค์ประกอบของหนังสือ
 - 5.4 หลักการสร้างหนังสือประกอบการเรียน
 - 5.5 การหาประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียน
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.2 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 6.3 หลักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 7. ความพึงพอใจ
 - 7.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 7.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
- 8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยในประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 ก : 3-4) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ จึงมีการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง นอกจากนี้ยังได้ระบุวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้ง

การเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสาร ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้าง องค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบ ที่เกิดขึ้น ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และ การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและ ความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังกล่าว สรุปได้ว่าเป็นหลักสูตรที่มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาส ให้ทุกคนได้รับการศึกษา ส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว จะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความสามารถในการคิด รู้จักการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีสุขภาพที่ดี มีความรักชาติ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ความเป็นไทย ตลอดจนรู้จักสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จัดเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีสำคัญเนื่องจากภาษาไทยเป็นทักษะ ที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และ

เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2551 ก : 2-33) ได้กำหนดกรอบที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกลงในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย มีสาระการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ซึ่งในแต่ละสาระการเรียนรู้ ได้ระบุถึงมาตรฐานที่สำคัญ เกี่ยวกับกระบวนการอ่าน การเขียน การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดที่เหมาะสม มีความเข้าใจหลักการใช้ภาษารวมไปถึงการประยุกต์ใช้และการแสดงความคิดเห็นวรรณกรรมไทยได้

คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดคุณภาพผู้เรียน ดังนี้

1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่าน

ได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

2. มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการและมีมารยาทในการเขียน

3. เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็น รู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำ หรือพูดเชิญชวน ให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดูและพูด

4. สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำ ในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

5. เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็น วัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร่ายกรอง ที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

จากคุณภาพผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรดังกล่าว สรุปได้ว่า เมื่อผู้เรียนได้เรียนจบ หลักสูตรแล้ว จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการอ่าน มีทักษะในการเขียน การเล่าเรื่อง การพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ รู้จักการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ตลอดจนมีความเข้าใจ และสรุปข้อคิด จากการอ่านเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

ตาราง 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระและ มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1	1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความและบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง 2. อธิบายความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน	1) การอ่านออกเสียงและการบอก ความหมายของคำ คำคล้องจอง ข้อความ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ที่ประกอบด้วยคำพื้นฐานเพิ่มจาก ป. 1 ไม่น้อยกว่า 800 คำ รวมทั้ง คำที่ใช้เรียนรู้ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น ประกอบด้วย (1) คำที่มีรูปวรรณยุกต์และ ไม่มีรูปวรรณยุกต์ (2) คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตรา (3) คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ (4) คำที่มีอักษรนำ (5) คำที่มีตัวการันต์ คำที่มี รร (6) คำที่มีพยัญชนะและสระ ที่ไม่ออกเสียง
	3. ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับ เรื่องที่อ่าน 4. ระบุใจความสำคัญและรายละเอียด จากเรื่องที่อ่าน 5. แสดงความคิดเห็นและคาดคะเน เหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน	1) การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น (1) นิทาน (2) เรื่องเล่าสั้น ๆ (3) เรื่องราวจากบทเรียน (4) ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน

ตาราง 1 (ต่อ)

สาระและ มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	6. อ่านหนังสือตามความสนใจ อย่างสม่ำเสมอและนำเสนอ เรื่องที่อ่าน	1) การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น (1) หนังสือที่นักเรียนสนใจและ เหมาะสมกับวัย (2) หนังสือที่ครูและนักเรียน กำหนดร่วมกัน
	7. อ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และ ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ	1) การอ่านข้อเขียนเชิงอธิบาย และ ปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะ (1) การใช้สถานที่สาธารณะ (2) คำแนะนำการใช้เครื่องใช้ ที่จำเป็นในบ้านและในโรงเรียน
	8. มีมารยาทในการอ่าน	1) มารยาทในการอ่าน เช่น (1) ไม่อ่านเสียงดังรบกวนผู้อื่น (2) ไม่เล่นกันขณะที่อ่าน (3) ไม่ทำลายหนังสือ (4) ไม่ควรแข่งอ่านหรือชะโงกหน้า ไปอ่านขณะที่ผู้อื่นอ่านอยู่
สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด	1) การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด ตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับ ประสบการณ์	1) การเขียนเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับ ประสบการณ์
	3. เขียนเรื่องสั้น ๆ ตามจินตนาการ	1) การเขียนเรื่องสั้น ๆ ตามจินตนาการ
	4. มีมารยาทในการเขียน	1) มารยาทในการเขียน เช่น (1) เขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า

ตาราง 1 (ต่อ)

สาระและ มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
		(2) ไม่ขีดเขียนในที่สาธารณะ (3) ใช้ภาษาเขียนเหมาะสมกับ เวลา สถานที่ และบุคคล (4) ไม่เขียนล้อเลียนผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย
สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด มาตรฐาน ท 3.1	1. ฟังคำแนะนำ คำสั่งที่ซับซ้อน และปฏิบัติตาม 2. เล่าเรื่องที่ฟังและดูทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง 3. บอกสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังและดู 4. ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู 5. พูดยุติแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู 6. พุดยุติสื่อสารได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์	1) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ คำสั่งที่ซับซ้อน 2) การจับใจความและพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกจากเรื่องที่ฟังและดู ทั้งที่เป็นความรู้และความบันเทิง เช่น (1) เรื่องเล่าและสารคดีสำหรับเด็ก (2) นิทาน การ์ตูน และเรื่องขบขัน (3) รายการสำหรับเด็ก (4) ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน (5) เพลง 1) การพุดสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น (1) การแนะนำตนเอง (2) การขอความช่วยเหลือ (3) การกล่าวคำขอบคุณ (4) การกล่าวคำขอโทษ (5) การพุดขอเรื่องในโอกาสต่าง ๆ (6) การเล่าประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

ตาราง 1 (ต่อ)

สาระและ มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	7. มีมารยาทในการฟัง การดู และการพูด	1) มารยาทในการฟัง เช่น (1) ตั้งใจฟัง ตามองผู้พูด (2) ไม่รบกวนผู้อื่นขณะที่ฟัง (3) ไม่พูดสอดแทรกขณะที่ฟัง 2) มารยาทในการดู เช่น (1) ตั้งใจดู ไม่รบกวนของผู้อื่น 3) มารยาทในการพูด เช่น (1) ใช้ถ้อยคำและกิริยาที่สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ (2) ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล (3) ไม่พูดสอดแทรกในขณะที่ ผู้อื่นกำลังพูด (4) ไม่พูดล้อเลียนให้ผู้อื่นได้รับ ความอับอายหรือเสียหาย
สาระที่ 4 หลักการใช้ ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1	1. บอกและเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเลขไทย 2. เขียนสะกดคำและบอกความหมาย ของคำ	1) พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ 2) เลขไทย 1) การสะกดคำ การแจกลูก และ การอ่านเป็นคำ 2) มาตราตัวสะกดที่ตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตรา 3) การผันอักษรกลาง สูง และต่ำ 4) คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ 5) คำที่มีอักษรนำ คำที่มีตัวการันต์ 6) คำที่มีความหมายตรงข้ามกัน 7) คำที่มี รร

ตาราง 1 (ต่อ)

สาระและ มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. เรียบเรียงคำเป็นประโยคได้ตรงตาม เจตนาของการสื่อสาร	1) การแต่งประโยค 2) การเรียบเรียงประโยค เป็นข้อความสั้น ๆ
	4. บอกลักษณะคำคล้องจอง	1) คำคล้องจอง
	5. เลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและ ภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	1) ภาษาไทยมาตรฐาน 2) ภาษาถิ่น
สาระที่ 5 วรรณคดีและ วรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1	1. ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่าน หรือการฟังวรรณกรรมสำหรับเด็ก เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน	1) วรรณกรรมร้อยแก้วและร้อยกรอง สำหรับเด็ก เช่น (1) นิทาน (2) เรื่องสั้นง่าย ๆ (3) ปริศนาคำทาย (4) บทอาขยาน (5) บทร้อยกรอง (6) วรรณคดีและวรรณกรรม ในบทเรียน
	2. ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น	1) บทร้องเล่นที่มีคุณค่า (1) บทร้องเล่นในท้องถิ่น (2) บทร้องเล่นในการละเล่น ของเด็กไทย
	3. ท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่า ตามความสนใจ	1) บทอาขยานและบทร้อยกรอง ที่มีคุณค่า (1) บทอาขยานตามที่กำหนด (2) บทร้อยกรองตามความสนใจ

จากตาราง 1 แสดงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ซึ่งใช้เป็นกรอบสำหรับครูผู้สอน ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้

ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต้องได้รับการวัดและประเมินผล ในตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับทักษะในการอ่าน เช่น การระบุใจความสำคัญของการอ่าน การแสดงความคิดเห็นจากการอ่าน ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับทักษะการเขียน เช่น การเขียนเรื่องสั้น มารยาทในการเขียน ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับทักษะการฟัง การดู และการพูด เช่น การเล่าเรื่องที่ฟังและดู การพูดแสดงความคิดเห็น การสื่อสารที่ถูกต้องเหมาะสม ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับหลักภาษาไทย เช่น การเขียนและสะกดภาษาไทยได้ถูกต้อง การใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสม และตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรม เช่น ระบุข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

แนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย

มีนักรการศึกษา ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข : 21-30) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการอ่าน แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การเตรียมการอ่าน คือ การสร้างพื้นฐานความคิดให้กับผู้อ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านชื่อเรื่อง หัวข้อย่อจากสารบัญ คำนำ เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของหนังสือที่อ่าน

ขั้นที่ 2 การอ่าน ผู้อ่านจะใช้ความรู้จากการอ่านคำ ความหมายของคำมาใช้ในการอ่าน รวมทั้งการรู้จักแบ่งวรรคตอน เรียนรู้วิธีการอ่านให้เร็ว การสะกดคำ และการตีความหมายของคำ

ขั้นที่ 3 การแสดงความคิดเห็น คือ การให้ผู้อ่านจดบันทึกข้อความที่สำคัญ แล้วเขียนแสดงความคิดเห็นข้อความที่อ่าน ตอนใดที่ไม่เข้าใจให้อ่านซ้ำเพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้อง

ขั้นที่ 4 การอ่านสำรวจ โดยการให้อ่านตอนใดตอนหนึ่ง ตรวจสอบคำภาษาที่ใช้ โครงเรื่องของหนังสือ สำรวจเชื่อมโยงเหตุการณ์และความสำคัญของเรื่อง

ขั้นที่ 5 การขยายความคิด โดยการให้ผู้อ่านสะท้อนความเข้าใจในการอ่านบันทึกข้อคิดเห็น คุณค่าของเรื่อง ความรู้สึจากการอ่าน เขียนบันทึกรายงานการอ่าน เพื่อให้ได้ความรู้ที่กว้างขวางขึ้น

2. การพัฒนาทักษะการเขียน แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การเตรียมการเขียน โดยให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเขียนโดยกำหนดเรื่องประเด็นหัวข้อที่จะเขียน กำหนดรูปแบบกระบวนการเขียน ตามลำดับขั้น

ขั้นที่ 2 การยกร่างข้อเขียน เป็นขั้นที่นำข้อมูลที่ได้ศึกษารวบรวมมาจัดเป็นหมวดหมู่ แล้วนำมาเขียนโดยใช้ภาษาให้เหมาะสม

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงข้อเขียน เป็นขั้นที่ยกร่างเรียบร้อยแล้ว นำมาอ่านทบทวนใหม่อีกครั้ง แล้วเพิ่มเติมความคิดให้สมบูรณ์

ขั้นที่ 4 การบรรณาธิกรณกิจ เป็นขั้นที่ปรับปรุงแล้วนำมาตรวจคำผิดแก้ไขข้อผิดพลาดทั้งการใช้ภาษา และการเว้นวรรคตอน

ขั้นที่ 5 การเขียนที่สมบูรณ์ เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการเขียน อาจจะพิมพ์หรือเขียนเป็นลายมือที่สวยงามเป็นระเบียบ แล้วตรวจทานความถูกต้องอีกครั้งก่อนจัดเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

3. การพัฒนาทักษะการฟัง แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นได้ยินเสียง จากแหล่งของเสียงประสาทสัมผัสทางหู รับเสียงผ่านเข้าไปยังสมอง

ขั้นที่ 2 ขั้นรับรู้ เมื่อเสียงผ่านเข้ามาในสมองแล้ว สมองจะจำแนกเสียงออกไปตามลักษณะโครงสร้างของแต่ละภาษา หากเป็นเสียงในภาษาที่ไม่รู้จัก เสียงที่ผ่านเข้ามาก็จะไม่มี ความหมายใด

ขั้นที่ 3 ขั้นเข้าใจ เมื่อสมองจำแนกเสียงที่ได้ยินว่าเป็นเสียงที่ผู้ฟังรู้จักแล้ว สมองจะพยายามทำความเข้าใจ โดยการวิเคราะห์ และตีความเสียงที่ได้ยินเป็นความหมายต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 ขั้นพิจารณา เมื่อสมองแปลเสียงที่ได้ยินออกมาเป็นความหมายต่าง ๆ แล้วจะนำความหมายต่าง ๆ ที่ได้มาพิจารณาอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นที่ 5 ขั้นนำไปใช้ เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้ฟังจะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการฟัง ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองในด้านใดด้านหนึ่งต่อไป

4. การพัฒนาทักษะการดู แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ เป็นขั้นของการตั้งจุดประสงค์ของการดูสิ่งต่าง ๆ มีการจัดเตรียมเพื่อการบันทึก และการวางแผนเพื่อการศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ โดยการให้นักเรียนปฏิบัติจริง มีการจดบันทึกความรู้ ความคิด ความรู้สึก ที่ได้จากการดูไว้เป็นข้อมูล

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นที่นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการดู มาจับประเด็นสำคัญ จุดมุ่งหมายของเรื่อง แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น สรุปความจากข้อมูลที่ได้

ขั้นที่ 4 การประเมินค่า เป็นขั้นที่นักเรียนได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาวินิจฉัย ตัดสินใจ ประเมินค่าว่าสิ่งที่ได้ดู มีประโยชน์และเชื่อถือได้เพียงใด

ขั้นที่ 5 ขั้นสื่อสารและถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึก เป็นขั้นที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำข้อมูลที่ประเมินค่าแล้วถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้และนำไปใช้ใน ชีวิตจริงได้

5. การพัฒนาทักษะการพูด แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 เตรียมการพูด เป็นขั้นเตรียมเรื่องประเด็นหัวข้อ คำสำคัญที่จะพูดโดยการศึกษา รวบรวมข้อมูล ประสพการณ์ ให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะพูด

ขั้นที่ 2 การยกร่างข้อมูลที่จะพูด เป็นการนำประสพการณ์ ข้อมูล ที่ได้ศึกษารวบรวมไว้ นำมาเขียนเป็นบันทึกย่อ

ขั้นที่ 3 ฝึกพูด เป็นการปฏิบัติจริงโดยฝึกพูดข้อมูลที่ยกร่างไว้ ฝึกอ่านออกเสียง ให้ถูกต้อง ชัดเจน พร้อมกับคำนึงถึงมารยาทในการพูด

ขั้นที่ 4 ประเมินการพูดของตนเอง โดยใช้การสังเกตว่า ขณะที่พูด ผู้ฟังมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไร และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ฟังด้วย

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนาการพูด โดยนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากผู้ฟัง มาเป็นแนวทางพัฒนาการพูดให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ค : 33-34) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ดังนี้

1. นำสิ่งที่ผู้เรียนเคยเรียนรู้และมีประสบการณ์มาแล้วเป็นสื่อเชื่อมโยงความรู้ เกี่ยวกับ ลักษณะของอักษรไทย ที่ประกอบด้วยพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์
2. ฝึกสังเกตความเหมือน ความต่างของพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยสังเกต เป็นส่วน ๆ และจำแนกกลุ่มเป็นตัวอักษรตามพื้นเสียง
3. ให้ผู้เรียนใช้ความคิดตัดสินใจด้วยตนเอง จากการปฏิบัติกิจกรรมหลาย ๆ ครั้ง จนสามารถบอกชื่ออักษรได้
4. ให้ผู้เรียนสังเกตและค้นหาตัวอักษรจากหนังสือประกอบการเรียน หนังสือพิมพ์ หรือสื่อต่าง ๆ
5. ให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เมื่อปฏิบัติกิจกรรมครบทุกกิจกรรม โดยสามารถบอก เปรียบเทียบ แสดงท่าทาง ตั้งคำถาม ตอบคำถาม หรือทำแบบฝึกทักษะได้
6. กำหนดรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลาย โดยใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งพบ อยู่เสมอ เช่น อักษรที่ปรากฏในหนังสือ หรือป้ายต่าง ๆ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนสังเกต และเรียนรู้ อย่างสนุกสนาน
7. ใช้วิธีการที่สร้างความสนใจให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสให้มากที่สุด เช่น การจำแนกเสียง การจำแนกด้วยสายตา การอ่านบัตรอักษร เป็นต้น
8. ครูควรทำบัตรตัวอักษร บัตรคำ บัตรภาพไว้หลาย ๆ ชุด และมีขนาดที่ชัดเจน เพียงพอกับจำนวนนักเรียนเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้

บันลือ พฤษะวัน (2545 : 28-30) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ดังนี้

1. การเริ่มสอนให้อ่านออกเสียงให้ถูกต้อง จากการผสมผสานตัวอักษรและคำ สองคำ ใช้การอ่านนำพร้อม ๆ กันทั้งชั้นเรียน โดยการนำของครูหรือเด็กเอง แล้วอ่านทวนคำกัน วิธีการนี้ คือ การใช้การสะกดตัวผสมคำ โดยใช้เสียงพาไป เป็นการเรียนอ่านทางหู ฟังการผสมเสียงก็อ่าน ได้ถูกต้อง ซึ่งใช้ในการสอนอ่านแจกลูก เด็กได้ขยายประสบการณ์ทางการอ่าน สะกดคำอ่านได้ดี และมีความสัมพันธ์กับการฝึกเขียนเบื้องต้น แต่ไม่สามารถใช้อ่านเพื่อสื่อความหมายได้ดี เพราะเป็นการอ่านหนังสือที่ช้า และเป็นอุปสรรคต่อการอ่านในใจ

2. การสอนอ่านเป็นคำเป็นประโยค เป็นเรื่องราวสั้น ๆ มีภาพประกอบ ผู้เรียนได้อ่านภาพ อ่านคำและประโยค มีการอ่านซ้ำคำให้อ่านเพื่อให้เข้าใจความหมายในประโยคก่อนแล้วจึงฝึกอ่านในใจ ต้องเสริมโดยการแจกลูก เพื่อให้อ่านหนังสือแตก นับเป็นการฝึกอ่าน เพื่อมุ่งให้เกิดความเข้าใจ วิธีการสอนอ่านโดยใช้การอ่านเป็นคำเป็นประโยค มีภาพบอกเรื่อง หรือภาพประกอบเรื่อง ใช้การกวาดสายตา และจำรูปในการอ่าน ในเรื่องราวที่สนใจ สนองความต้องการและธรรมชาติ ในการอ่านของผู้เรียน มีการติดตามเรื่อง สนุกสนาน เพลิดเพลิน และเห็นประโยชน์ของการอ่าน เป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน แต่การใช้คำมีจำนวนจำกัด เพราะอ่านเป็นคำเป็นประโยคได้ แต่อาจเกิดปัญหาในการเขียนได้

3. การให้ผู้เรียนได้อธิบายเปรียบเทียบ ประเมินบุคลิกของตัวละคร หรือประเด็น ของเรื่องราวที่ได้อ่าน เพื่อเลือกแบบอย่างพฤติกรรมที่เหมาะสมในการประพฤติปฏิบัติ การนำคำศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้เรียนมาสร้างเรื่องราว เพื่อเน้นย้ำให้เข้าใจความหมาย อีกทั้ง เป็นการขยายประสบการณ์อันเป็นความรู้ในด้านอื่น ๆ ได้ดีอีกด้วย

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่นักการศึกษากล่าวไว้ข้างต้น สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสร้างความรู้ที่ได้จากการอ่าน สามารถเขียนเพื่อการสื่อสาร ได้อย่างถูกต้อง รู้จักเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งพูดแสดงความคิดได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ความรู้ในหลักภาษาไทย เช่น การสะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค และเลือกใช้หลักทางภาษาเพื่อการสื่อสาร สื่อความหมาย หรือนำเสนอในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมด้วย

การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

ประวัติความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข : 32-33) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (Concentrated Language Encounters : CLE) สามารถสรุปได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ได้ถูกพัฒนาขึ้นโดยนักภาษาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านและครูผู้สอนหลายคน อาทิเช่น ไบรอัน เกรย์ (Briyun Gray) ริชาร์ด วอร์คเกอร์ และเนอร์ดอร์ (Richard Walkger and Nerdoor) จากประเทศออสเตรเลีย โดยมีการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1960 ซึ่งประสบความสำเร็จด้วยดี จึงได้มีการเผยแพร่การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาทั่วประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา รวมไปถึงประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศไทยได้มีการทดลองใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ในปี พ.ศ. 2527 เป็นครั้งแรกในวิชาภาษาอังกฤษ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการทดลองจัดการเรียนรู้ได้พบว่า นักเรียนสามารถอ่าน เขียน และพัฒนาทักษะการฟัง การพูดได้ดี นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น แม้จะเรียนผ่านไปนานแล้ว การทดลองและวิจัยยังคงดำเนินต่อมาโดยการใช้หนังสืออ่านประเภทต่าง ๆ ซึ่งผลการจัดการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์เป็นที่น่าพอใจตลอดมา นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2528 ได้มีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการทดลองจัดการเรียนรู้ ได้พบว่า นักเรียนสามารถอ่าน เขียน ฟัง และพูดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ได้รวดเร็ว เป็นที่น่าพอใจ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการเรียนทุกขั้นตอน ผลการศึกษาดังกล่าว ทำให้การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาเป็นที่ยอมรับในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาไทยให้กับผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้อย่างกล่าว ได้ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง โดยมีวิธีการปรับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

มีผู้ที่กล่าวถึง ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข : 36) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา หมายถึง กระบวนการสอนภาษาจากความหมายโดยรวมของเรื่องไปหาองค์ประกอบย่อยของภาษา โดยจัดให้การอ่านเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะทางภาษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะอื่น ๆ ในลักษณะสัมพันธ์ทักษะ คือ การฟัง พูด อ่าน และเขียน หรือบูรณาการตามหลักการจัดการเรียนรู้ทางภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนจะใช้บริบททางภาษาจากการอ่าน และพัฒนาบริบททางภาษา

โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นหลัก โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ และมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาจนเกิดความชำนาญถึงขั้นนำไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาจึงเน้นการจัดการเรียนรู้ในความหมายโดยรวมของภาษาก่อนจะเรียนรู้องค์ประกอบย่อยของภาษา ได้แก่ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และหลักเกณฑ์ทางภาษา หนังสือประกอบการจัดการเรียนรู้จะต้องมีเรื่องราวที่ใช้โครงสร้างทางภาษา มีความคิดรวบยอด เพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้น

อักเรศ ทองลักษณ์ศิริ (2549 : 10) และสุชาดา ทองอินทร์ (2551 : 50) ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา หมายถึง การจัดการเรียนรู้ทางภาษาที่มุ่งเน้นการให้ปัจจัยป้อนเข้าและกระบวนการเรียนรู้ด้วยกลวิธีต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และได้ประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างต่อเนื่อง เน้นการบูรณาการด้วยตนเองจากการพัฒนาความเข้าใจ ความหมายโดยรวมของเรื่องไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา โดยยึดสื่อการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นอย่างมีเป้าหมายในการนำรูปแบบทางภาษาไปใช้สื่อสารได้ในชีวิตประจำวันเป็นหลัก และให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาการทางภาษาในการรับรู้ และเรียนรู้ตามธรรมชาติ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างระดับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสติปัญญาของผู้เรียน

จากความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ทำให้ทราบว่า การจัดการเรียนรู้อย่างกล่าว เน้นการพัฒนาการทางภาษา มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสื่อสาร รู้จักใช้กระบวนการคิด สามารถนำความรู้จากการสื่อสารมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภาษาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถสื่อความหมายในบริบทของสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ ผู้เรียนจะมีโอกาสฝึกปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับของการพัฒนาภาษา โดยใช้ประสบการณ์ตรงในการสื่อสารด้วยกระบวนการทางความคิดของตนเอง

แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข : 35-40) กล่าวว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา พัฒนามาจากหลายแนวคิดด้วยกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบสื่อสาร (The Communicative Approach) โดยเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก โดยอาศัยหลักการของภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา (Sociolinguistics) ซึ่งว่าด้วยเนื้อหาบริบท (Context) ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนที่อาจใช้ผิดเพี้ยน

แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมกระบวนการสอนตามแนวทฤษฎีนี้ จะเน้นปฏิสัมพันธ์ในการใช้ภาษาระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนเป็นสำคัญ การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกริغبังแสดงออกทางภาษา หรือการทดลองการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเอง ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ย่อมจะทำให้การพัฒนาภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติได้ เนื้อหาที่จัดขึ้นเป็นบทเรียนจึงควรเน้นบริบททางภาษาที่มีความหมายแก่ผู้เรียนตามหลักการใช้ภาษาในสังคมในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะมากกว่าจะจัดแบบวิเคราะห์ภาษาให้นักเรียนเรียน เพียงเพื่อเข้าใจระบบของเสียง คำ และไวยากรณ์เท่านั้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกทางภาษา ในลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อให้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ ผู้สอนจะมีหน้าที่คอยช่วยเหลือ แนะนำ และแก้ไขการใช้ภาษาที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การทำงานกลุ่มย่อยเพื่อการอ่านร่วมกัน การเขียนเรื่องร่วมกัน และการโต้ตอบในการฟัง-พูดร่วมกัน

2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบธรรมชาติ (The Natural Approach) โดยเน้นการให้ปัจจัยป้อนที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจได้แก่ผู้เรียน (Comprehensible Input) โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน (Process) ที่เหมาะสมกับการรับรู้ทางภาษาของผู้เรียน (Language Acquisition) เป็นหลัก ผลของการเรียนรู้ (Output) จะประสบความสำเร็จดังที่คาดหมายได้ ถ้าผู้สอนเข้าใจวิธีการให้ปัจจัยป้อนเข้าอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน การให้ปัจจัยป้อนที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจแก่ผู้เรียนนั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสอนความถี่รอบขอบทางภาษาที่ถูกต้อง การใช้วัสดุของจริงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อม ดังเช่น วัตถุต่าง ๆ ที่ผู้เรียนเคยเห็นเคยพบ และเคยใช้ในชีวิตประจำวัน จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ และได้รับความถี่รอบขอบเกี่ยวกับความหมายของสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

3. แนวคิดการสอนอ่าน ยึดหลักการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) โดยเน้นกระบวนการอ่านของมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งการอ่านคือ การสร้างความหมายจากสัญลักษณ์ โดยผ่านกระบวนการทางความคิด วิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่ใช้ จึงจำเป็นต้องพิจารณาหลักการและทฤษฎีดังกล่าว เพื่อการเรียนรู้การอ่านที่ถูกต้องและเป็นไปโดยธรรมชาติได้ นักภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยามีได้มองการอ่านเพียงการแสวงหาความหมายเพื่อความเข้าใจสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาในการรับรู้การอ่าน การถ่ายโยงความถี่รอบขอบทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การอ่านสมบูรณ์ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์เดิม และการระลึกสิ่งที่อ่านได้

4. แนวคิดการสอนภาษาแบบอรรถฐาน (Genre-based Approach) การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา จำเป็นต้องยึดบทเรียนหรือกิจกรรมเป็นหลัก ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยป้อน

ที่สำคัญในการให้รูปแบบภาษาแก่ผู้เรียน ดังนั้นบทเรียนหรือกิจกรรมนั้น ต้องได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้เป็นรูปแบบของภาษาที่เหมาะสมด้วย โดยแนวคิดดังกล่าวมีหลักการที่สำคัญดังนี้

4.1 ภาษาและความหมาย (Language and Meaning) ในสังคมหรือชุมชนหนึ่ง ๆ ย่อมมีภาษาเพื่อใช้ในการสื่อความหมายในการสื่อสารระหว่างบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ เสียง ไวยากรณ์ คำ ซึ่งอาจเป็นคำพูด ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารย่อมจะผิดแผกแตกต่างกันไปแล้วแต่สภาพแวดล้อมของสถานการณ์ วัฒนธรรม สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ ให้เป็นที่เข้าใจ และยอมรับกันในแต่ละสังคมหรือชุมชน

4.2 ภาษาและบริบททางภาษา (Language and Context) ความเข้าใจความหมายของบริบทภาษาในการติดต่อสื่อสารย่อมขึ้นอยู่กับบริบทภาษา หรือสภาพแวดล้อมในสถานการณ์ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกาลเทศะต่าง ๆ กัน การเข้าใจเนื้อหาความจากการติดต่อสื่อสารไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน บริบทภาษา (Context) ย่อมจะต้องได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก เพราะบริบทภาษาจะเป็นองค์ประกอบชัดเจนในการติดต่อสื่อสาร เนื้อหาของภาษาอาจมีความสำคัญ 2 ประเด็น คือ ผล (Output หรือ Product) ของการสื่อความ หมายถึง เนื้อหาจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวได้ชัดเจนขึ้นกว่าหมายถึงสิ่งใด และกระบวนการ (Process) ของการใช้ภาษา หมายถึง เนื้อหาจะทำให้เข้าใจได้ว่าควรใช้ภาษาอย่างไร เพื่อให้การสื่อความหมายเป็นที่เข้าใจได้แต่ละชนิดของลักษณะการพูดหรือการเขียน

4.3 ภาษาและทำเนียบภาษา (Language and Register) เมื่อบริบทภาษามีอิทธิพลทำให้เนื้อหาของสาระที่สื่อสารกันเป็นที่เข้าใจ และมีความหมายชัดเจนขึ้น องค์ประกอบของบริบทภาษาก็มีอิทธิพลที่จะทำให้ลักษณะของการใช้ภาษาต่างกัน บริบทภาษาในแต่ละสถานการณ์หรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันไป ทำเนียบภาษา (Register) หรือคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในแต่ละสถานการณ์ก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย เช่น เมื่อพูดถึงพระเจ้าแผ่นดิน ทำเนียบภาษาจะใช้อย่างหนึ่ง เมื่อพูดถึงพระภิกษุสงฆ์ ทำเนียบภาษาจะเป็นอีกอย่างหนึ่ง ทำเนียบภาษาจึงเกิดขึ้นควบคู่กันไปกับบริบททางภาษาที่แตกต่างกันไปตามกาลและเทศะ ตามเรื่องราวที่กล่าวถึง ตามความสัมพันธ์ของผู้ใช้ภาษา และตามลักษณะวิธีการใช้ภาษา เพื่อการฟัง การพูด หรือการเขียน เป็นต้น

4.4 การเรียนรู้ภาษาในบริบท (Language Learning in Context) การเรียนรู้เพื่อการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ควรเริ่มจากการรับรูปแบบภาษาที่ถูกต้องตามลักษณะบริบทภาษาต่าง ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาความในบริบทนั้นได้อย่างถูกต้อง จึงนับได้ว่าผู้เรียนเรียนภาษาได้อย่างมีความหมาย รูปแบบภาษาหรือชนิดของภาษา

ซึ่งหมายถึง แบบหรือชนิดของเนื้อความต่าง ๆ ในแต่ละบริบทของสถานการณ์ และวัฒนธรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตายตัวในการให้ผู้รู้ภาษาประสบความสำเร็จได้ในการใช้ภาษา

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาจะเน้นการพัฒนาภาษาในบริบทที่เป็นไปตามการรับรู้โดยธรรมชาติ โดยการพัฒนาความหมายโดยรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา อันได้แก่ รูปพยางค์ สระ ตัวสะกด และหลักภาษา การจัดขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้จะจัดให้การอ่าน เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะทางภาษา ไปสู่การพัฒนาทักษะอื่น ๆ เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในลักษณะทักษะสัมพันธ์ หรือในลักษณะบูรณาการตามหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนจะใช้บริบททางภาษาจากการอ่านเป็นปัจจัยป้อนที่มีความหมายและพัฒนาปัจจัยป้อนนั้น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะสื่อสารซึ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ และเกิดความคล่องตัวจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาถึงขั้นนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 ข : 42-43) มี 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 ผู้เรียนจะมีความสามารถในการฟังเรื่องราวง่าย ๆ ใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันได้อย่างเข้าใจ สามารถพูดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ฟัง หรือที่ได้อ่านอย่างเข้าใจ จำสัญลักษณ์ของคำ เข้าใจความหมาย และสามารถเขียนคำ สะกดคำ และแต่งประโยคง่าย ๆ ตามความคิดของตนเองได้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษารูปแบบที่ 1 เป็นขั้นตอนที่ได้รับการพัฒนา ให้มีลักษณะการพัฒนาภาษาอย่างบูรณาการจากความหมายโดยรวมของเรื่อง ไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา และไม่เพียงแต่จะเน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาจากการอ่าน ไปสู่ทักษะทางภาษาอื่น ๆ แบบทักษะสัมพันธ์ เช่น การฟัง การพูด และการเขียน แต่ยังจะเน้นกระบวนการอ่านที่สำคัญแก่ผู้เรียนอีกด้วย โดยพยายามให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับการใช้เทคนิคในการอ่านบางประการ เช่น การให้ความสนใจ การใช้ประสบการณ์เดิมและการระลึกเรื่องที่อ่านได้ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจับใจความสำคัญ ใจความ แปลความ และขยายความของเรื่องที่อ่านได้ ขั้นตอนการสอนดังกล่าวแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน อย่างต่อเนื่องกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 2 นักเรียนทำกิจกรรมโดยการเล่าเรื่อง สนทนา อภิปรายเกี่ยวกับเรื่อง และแสดงบทบาทสมมุติ

ขั้นที่ 3 นักเรียนกับครูเขียนเรื่องร่วมกัน

ขั้นที่ 4 นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่

ขั้นที่ 5 เล่นเกมและกิจกรรมเสริมทางภาษา

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นนี้ จะคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอนด้วย เวลาการเรียนรู้ (Learning Time) ของนักเรียนแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไปตามวัย และสติปัญญา บางคนอาจเรียนได้ช้า บางคนเรียนได้เร็ว การจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องพิจารณาความแตกต่างในการใช้เวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย จึงจะทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ การให้เวลาแก่ผู้เรียนในการฝึกปฏิบัติทางภาษามาก ๆ ย่อมช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มาก และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ในที่สุด

รูปแบบที่ 2 หลังจากผู้เรียนได้ประสบการณ์ในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในระยะต้นแล้ว ผู้เรียนจะเริ่มฝึกอ่านและเขียนเรื่องต่าง ๆ ที่มีลักษณะการเขียนหลากหลายมากขึ้น ใช้ความสามารถในการคิดด้วยตนเองมากขึ้น ได้อาศัยการเรียนแบบหรืออิงแบบอย่างจากบทเรียนหรือจากกิจกรรมที่ผู้สอนแนะให้ในชั้นเรียน ขั้นตอนการสอนดังกล่าวแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน อย่างต่อเนื่องกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นักเรียนอ่านเรื่องและอภิปราย สนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านร่วมกันกับครู

ขั้นที่ 2 ครูเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านเข้าสู่เรื่องในชีวิตประจำวันของตัวเองและอภิปรายร่วมกัน

ขั้นที่ 3 นักเรียนเขียนเรื่องร่วมกันกับครูในกลุ่ม หรือเขียนเรื่องเกี่ยวกับตัวเองในกลุ่มย่อย หรือเขียนตามคำฟัง

ขั้นที่ 4 อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องที่เขียนในขั้นตอนที่ 3

ขั้นที่ 5 ทำกิจกรรมทางภาษาเพื่อทบทวนฝึกความแม่นยำ และเสริมทักษะทางภาษา

รูปแบบที่ 3 เมื่อผู้เรียนมีประสบการณ์ และมีความสามารถหลากหลายมาพอสมควรแล้ว จึงให้มีโอกาสเพิ่มความชำนาญ และสมรรถภาพในการอ่าน เขียน ฟังและพูดเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ ในบริบทภาษาต่าง ๆ ให้มากขึ้น ในบริบทภาษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมวลประสบการณ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญในการปฏิบัติการใช้ภาษาที่สำคัญ คือ รู้จักพินิจพิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลในการหาข้อมูลจากการสื่อสาร และสามารถรายงานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสื่อความให้เป็น ที่เข้าใจได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ขั้นการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษารูปแบบที่ 3 มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ปฐมนิเทศเตรียมวิเคราะห์ความหมายของเรื่องที่อ่านโดยการเดา สรุป ลำดับความ

ขั้นที่ 2 สะท้อนความคิดจากเรื่องที่อ่านไปสู่การกำหนดเป้าหมาย หรือวางแผนการเรียน

ขั้นที่ 3 บันทึกย่อสาระของเรื่องตามเป้าหมายหรือแผนการเขียน

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์สาระของเรื่องและเขียนเรื่องนั้นในขั้นร่าง

ขั้นที่ 5 ทบทวน ตรวจสอบ และแก้ไขงานเขียน

ขั้นที่ 6 เขียนเรื่องในขั้นสุดท้ายและทำกิจกรรมเสริมทักษะภาษา

การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาทั้ง 3 รูปแบบ ดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาได้มุ่งเน้นความสำคัญ ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา จะเน้นการสร้างเนื้อความระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนคิดสร้างสรรค์เอง เนื้อความดังกล่าวจะรวมทั้งที่เป็นภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษากาย ตามระดับของความสามารถของผู้เรียน

2) ครูผู้สอนจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษากาย เช่น การต่อเติมคำพูด หรือประโยค การถามให้คิดทบทวน การให้คำชมเชย ฯลฯ การเสริมแรงทางบวก จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนภาษาไม่ยาก สามารถประสบความสำเร็จได้ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนและการใช้ภาษาด้วยตนเองได้มากขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังรู้สึกว่าคุณครูผู้สอนคอยให้กำลังใจ และมีกำลังใจที่จะพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของตนอย่างเต็มที่

3) ขั้นตอนในกระบวนการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษานั้นการฝึกฝนแบบซ้ำ ๆ การใช้ภาษาในลักษณะของการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน เช่น กิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนจะคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำและวางแผนการจัดกิจกรรม ผู้เรียนมีโอกาใช้ภาษา และฝึกฝนทบทวนการใช้ภาษาได้ตลอดเวลาในแต่ละขั้นตอน โดยอาศัยการช่วยเหลือจากเพื่อนและครูผู้สอน กิจกรรมที่จัดในขั้นตอนต่าง ๆ ไม่เน้นการท่องแต่จะเกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมที่จำเป็นต้องมีการทบทวน และการคิดอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา เช่น เมื่อจบสิ้นการเขียนเรื่องร่วมกันแล้ว ผู้เรียนก็ยังมีโอกาสอ่านซ้ำเนื้อความที่เขียนร่วมกันอีกในการทำหนังสือเล่มใหญ่ และฝึกฝนการใช้ตัวสะกดโดยอ่านและเขียนคำต่าง ๆ ในหนังสือเล่มใหญ่จากการเล่นเกมในขั้นตอนนี้ด้วย

จากรูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาทั้ง 3 รูปแบบ ที่ได้เสนอขั้นตอนของแต่ละรูปแบบ ซึ่งจะต้องเริ่มต้นด้วยการสอนความหมายโดยรวมของเรื่องก่อน แล้วสอนองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ของภาษา จะแตกต่างกันเฉพาะรายละเอียดของกลวิธีในการจัดการเรียนรู้ซึ่งแบ่งเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกัน ซึ่งรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้จัดการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คือ รูปแบบที่ 1 เนื่องจาก มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาในระยะเริ่มต้น สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนโดยเริ่มจากการฟังเรื่องราวง่าย ๆ เพื่อให้เข้าใจความหมาย และสามารถเขียนสะกดคำ

ได้ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ครูผู้สอนอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง ขั้นที่ 2 นักเรียนทำกิจกรรมโดยการเล่าเรื่อง สนทนา อภิปราย และแสดงบทบาทสมมติ ขั้นที่ 3 นักเรียนกับครูเขียนเรื่องร่วมกัน ขั้นที่ 4 นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่ และขั้นที่ 5 เล่นเกมและกิจกรรมเสริมทักษะทางภาษา

หนังสือประกอบการเรียน

ความสำคัญของหนังสือประกอบการเรียน

มีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือประกอบการเรียน ดังนี้

วิริยะ สิริสิงห์ (2542 : 24) กล่าวถึง ความสำคัญของหนังสือประกอบการเรียน ดังนี้

1. หนังสือประกอบการเรียนเป็นหนังสือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ทราบหรือเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่เกินวิสัยของเด็กแต่ละวัยที่จะพึงทราบ และเข้าใจอันจะเป็นหนทางให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งอื่นต่อไปอย่างถ่องแท้

2. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความบันเทิง ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ หรือสังเคราะห์ความคิดใหม่ ภายหลังได้เรียนรู้จากหนังสือ ซึ่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่ได้ย่อมเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมในอนาคต

3. ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติและค่านิยมอันดีต่อนิสัยรักการอ่าน และสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ทางภาษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก : 49) กล่าวว่าหนังสือประกอบการเรียน เป็นสื่อการเรียนการสอนพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเรียนสอนมาโดยตลอด โดยใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมายกับตน หรือสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้และประสบการณ์ที่เคยมีอยู่เดิม เพื่อให้ความรู้นั้นเป็นพื้นฐานในการตีความ ผสมผสาน หรือแยกแยะความรู้ใหม่ ซึ่งการเรียนรู้จากหนังสือประกอบการเรียนจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจและการตีความของข้อความ เนื้อหาในหนังสือต้องมีการเชื่อมโยงความรู้ที่จะรับใหม่ เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

หทัย ดันหยง (2545 : 144) กล่าวถึง ความสำคัญของหนังสือประกอบการเรียน ดังนี้

1. หนังสือประกอบการเรียน ช่วยปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทย

2. ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ได้รับความรู้ความเข้าใจ มีความเพลิดเพลิน และสนุกสนานในการอ่านหนังสือ

3. เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สร้างความพร้อมในการอ่านให้กับผู้เรียน และนำไปสู่การแสวงหาความรู้ รวมทั้งประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ

4. เสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ รักการอ่าน และอ่านหนังสือเป็น

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์จากการอ่าน ช่วยเปิดโลกทัศน์ มีความรอบรู้ที่กว้างขวาง ทันเหตุการณ์

6. เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดวัฒนธรรม สร้างศรัทธาในเอกลักษณ์ความเป็นไทย เห็นคุณค่าของความเป็นชาติไทย

จันทรา เทพชุมพล (2549 : 79) กล่าวถึง ความสำคัญของหนังสือประกอบการเรียน ดังนี้

1. เป็นสื่อสำหรับให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระ ซึ่งมีครบถ้วนตามรายวิชาในหลักสูตร และช่วยแก้ปัญหาในกรณีที่สถานศึกษาอยู่ห่างไกลจากแหล่งค้นคว้า

2. เป็นเครื่องมือช่วยให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โดยครูต้องศึกษาหลักสูตรและวางแผนว่าควรจะใช้หนังสือประกอบการเรียนอย่างไร นักเรียนจึงจะเรียนรู้ตามจุดประสงค์

3. เป็นส่วนหนึ่งของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะใช้หนังสือประกอบการเรียนเมื่อไร และอย่างไร ซึ่งอาจจะช่วยให้นักเรียนอ่านเนื้อหาสาระในหนังสือด้วยความเข้าใจ และภายหลังการอ่านแล้ว ต้องวางแผนว่านักเรียนจะต้องทำกิจกรรมใดบ้าง

4. เป็นเครื่องมือพัฒนาความสามารถของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ถูกต้อง

จากความสำคัญของหนังสือประกอบการเรียน ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หนังสือประกอบการเรียนมีความสำคัญต่อการใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ทางภาษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

ประเภทของหนังสือ

มีนักการศึกษาได้จำแนกประเภทของหนังสือไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก : 70-71) ได้แบ่งประเภทของหนังสือออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือเรียน เป็นหนังสือประกอบการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ในรายวิชาและประจำชั้นเรียนในช่วงเวลาเรียนช่วงหนึ่ง มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชา มีการนำเสนอหรือเรียบเรียงในลักษณะที่คาดหวังได้ว่าผู้เรียนสามารถใช้ศึกษาให้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของวิชานั้นได้

2. หนังสือเสริมประสบการณ์ เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ คน สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์ และวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งผู้แต่งคาดหวังว่า เมื่อผู้อ่านอ่านหนังสือประเภทนี้แล้ว จะได้รับความรู้ ได้พัฒนาความคิดและสติปัญญา เกิดเจตคติและค่านิยมที่พึงปรารถนา ได้รับความเพลิดเพลิน เกิดความสนใจในการศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งเกิดทักษะในการอ่านและรู้จักค้นคว้าด้วยตนเอง

3. หนังสือคู่มือครู เป็นหนังสือที่แนะแนวทางเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสนอแนะครูให้สามารถเตรียมการ และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ หนังสือคู่มือครูอาจมีหลายลักษณะและรูปแบบการเสนอเนื้อหาแตกต่างกันไป แต่มีจุดมุ่งหมายที่ตรงกันในการช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีที่สุด

4. หนังสือแบบฝึกหัด เป็นหนังสืออีกชนิดหนึ่งที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน เพราะรายวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะรายวิชาที่จะต้องฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทักษะและความคล่องแคล่ว จำเป็นต้องมีแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ฝึกฝนทำซ้ำ ๆ เพื่อพัฒนาความคิดและสติปัญญา พัฒนาทักษะการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ

จินตนา ไบกาชยิ (2545 : 2-4) ได้แบ่งประเภทของหนังสือออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับให้นักเรียนใช้ควบคู่กับการเรียน มีสาระตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรอย่างถูกต้อง อาจมีลักษณะเป็นหนังสือเล่มเดียวหรือเป็นชุดก็ได้ ใช้แนวการเขียนประเภทความเรียงที่เสนอเนื้อหาให้ความรู้โดยตรง ด้วยกระบวนการความเชิงอธิบาย บรรยาย และยกตัวอย่างเป็นส่วนใหญ่ อาจเรียกชื่อต่าง ๆ กัน เช่น หนังสือแบบเรียน ตำราเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือประกอบการเรียน เป็นต้น

2. หนังสืออ่านทั่วไป หรือหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้อ่านทั่วไป นอกเหนือจากหนังสือเรียน มีเนื้อหาที่มุ่งเน้นให้ทั้งความรู้ ความคิด และสาระอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน หรือมุ่งหมายให้ความบันเทิง เพลิดเพลิน ที่ประเทืองสติปัญญา หรือคุณธรรมอันดีงามแก่ผู้อ่าน โดยใช้แนวการเขียนที่แตกต่างกัน ถ้ามีเนื้อหาให้ความรู้ และสารประโยชน์โดยตรง จะใช้แนวการเขียนแบบสารคดี จัดเป็นหนังสือประเภทสารคดี แต่ถ้าเนื้อหาเน้นความบันเทิง และจรรโลงจิตใจ จะใช้แนวการเขียนแบบบันเทิงคดี จัดเป็นหนังสือประเภทบันเทิงคดี

3. หนังสือที่ออกตามวาระ เป็นหนังสือที่จัดทำตามระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเนื้อหาหลากหลายอยู่ในฉบับเดียวกัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และการ์ตูนสำหรับเด็ก เนื้อหาส่วนใหญ่มุ่งให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้ทั่วไป ความรู้เฉพาะด้าน และความบันเทิงที่เหมาะสม

หทัย ดันหยง (2545 : 135) ได้แบ่งประเภทของหนังสือออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. หนังสืออ่านนอกเวลา หมายถึง หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตร นอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน โดยถือว่ากิจกรรมการเรียนเกี่ยวกับหนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตร

2. หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือมีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตรและช่วยการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หรือช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

3. หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำให้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน และเกิดนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทานที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ สาระประโยชน์ และชวนให้อ่าน

4. หนังสืออ้างอิง หมายถึง หนังสือสำหรับการค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน หนังสือประเภทนี้เรียบเรียงเป็นเชิงวิชาการ เช่น ศัพท์ทานุกรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

จากที่นักการศึกษา ได้จำแนกประเภทของหนังสือไว้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หนังสือประกอบการเรียน จัดอยู่ในประเภทของหนังสือเรียน ที่มีเนื้อหาสาระตามคำอธิบายรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนใช้ศึกษาให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ อาจมีลักษณะเป็นหนังสือเล่มเดียวหรือเป็นชุด และมีแนวการเขียนประเภทความเรียงที่เสนอเนื้อหาให้ความรู้โดยตรง

องค์ประกอบของหนังสือ

การจัดพิมพ์หนังสือประกอบการเรียนเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบของหนังสือครบถ้วน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้เนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งมีผู้ทีกล่าวถึงองค์ประกอบของหนังสือ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก : 3-4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหนังสือดังนี้

1. ปก เป็นส่วนแรกของเล่ม ทำหน้าที่ควบคุมรูปเล่ม และนำไปสู่เนื้อหาภายในเล่ม ดังนั้น ปกหนังสือจึงมีความสำคัญทั้งในด้านความคงทน งดงาม และความมีเสน่ห์เร้าใจ ปกหนังสือทั่วไป จึงมักใช้กระดาษที่แข็งและหนากว่าเนื้อหาภายในเล่ม นอกจากนั้นยังมีภาพที่น่าสนใจชวนให้ติดตามเรื่องราวภายในเล่ม รวมทั้งมีชื่อหนังสือและชื่อผู้เขียนเรื่องด้วย

2. เนื้อหา เป็นส่วนหลักของการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้ตัวอักษรชนิดต่าง ๆ ที่อ่านง่าย ชัดเจน ร่ายเรียงกันไปตั้งแต่ต้นจนจบ เนื้อหาในหนังสือทุกเล่มควรเขียนให้ถูกต้อง มีการย่อหน้า และวรรคตอนอย่างเหมาะสม นอกจากนั้นยังอาจใช้ขนาดและแบบอักษรช่วยเน้นให้อ่านเป็นไปอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินมากขึ้น

3. ภาพประกอบ เป็นส่วนเสริมให้การนำเสนอเนื้อหาสาระสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภาพประกอบไม่เพียงแต่ช่วยให้เรื่องราวที่น่าสนใจชัดเจนครบถ้วน ยังทำหน้าที่ตกแต่งให้หนังสืองดงาม เพิ่มความสบายตาสบายใจในการอ่านหนังสือด้วย

จินตนา ไบกาซูยี (2545 : 10-15) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหนังสือไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ ต้องมีความชัดเจน ควรมีแนวคิด แก่นเรื่องเพียงเรื่องเดียว
2. เนื้อหา ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถในการอ่าน และความสนใจในการอ่านของผู้อ่านตามระดับวัย
3. รูปแบบในการนำเสนอ เช่น เรื่องสั้น สารคดี บทความ ความเรียง บันทึกเรื่อง บทร้อยกรอง นิทาน เป็นต้น
4. ภาพประกอบ สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ขึ้นอยู่กับวัยของผู้อ่าน เด็กอายุน้อยต้องมีภาพมาก เด็กอายุมากอาจมีภาพน้อยลงได้ ภาพที่ใช้ต้องเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือนั้น ๆ
5. ภาษาหรือสำนวนที่ใช้ ควรเป็นคำที่ง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน และใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย ชัดเจน
6. รูปเล่มหนังสือ ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป การเย็บรูปเล่มมีความแข็งแรง ทนทานต่อการหยิบใช้ของเด็ก

จันทร์หา เทพชุมพล (2549 : 79) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหนังสือไว้ดังนี้

1. เรื่อง ประกอบด้วยแนวคิด หรือสาระสำคัญของเรื่อง มีคุณค่าต่อผู้อ่าน เหมาะสมกับวัย ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้อ่าน
2. โครงเรื่องของหนังสือ มีความสัมพันธ์กับแนวคิด ไม่ซับซ้อน เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้อ่านที่จะเข้าใจได้
3. เนื้อหา มีเนื้อหาที่สนองต่อความสนใจในการอ่าน เป็นที่ยอมรับ เข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่เหมาะสม เสนอเรื่องเป็นไปตามขั้นตอน ไม่สับสน เนื้อหามีคุณค่า สร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้อ่านได้
4. วิธีการเสนอเรื่องน่าสนใจ ส่งเสริมให้ผู้อ่านได้ความรู้ พัฒนาความคิด ค่านิยม คุณธรรม ควบคู่กันไป
5. ภาพประกอบ ต้องมีรายละเอียดที่เหมาะสม น่าสนใจ ส่งเสริมจินตนาการ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระในหนังสือ ซึ่งควรมีภาพประกอบทุกหน้า ถูกต้องตามหลักความจริง
6. รูปเล่มหนังสือ เป็นแบบสี่เหลี่ยมแนวตั้งหรือแนวนอน ขนาดพอเหมาะ หยิบอ่านง่าย แข็งแรงทนทานและประณีต

จากองค์ประกอบของหนังสือดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หนังสือประกอบการเรียนที่สมบูรณ์ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการเขียน หนังสือ โครงเรื่อง เนื้อหาสาระ รูปแบบในการนำเสนอ ภาพประกอบ ภาษาที่ใช้ และรูปเล่มหนังสือ

หลักการสร้างหนังสือประกอบการเรียน

มีนักการศึกษากล่าวถึงหลักการสร้างหนังสือ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ก : 42-43) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างหนังสือ โดยต้องคำนึงถึง ส่วนที่สำคัญ ดังนี้

1. ขนาดรูปเล่ม มีหลายขนาด ได้แก่
 - 1.1 ขนาด 21×29.7 เซนติเมตร เป็นหนังสือเรียนขนาดใหญ่มาก
 - 1.2 ขนาด 18.5×26 เซนติเมตร เป็นหนังสือเรียนขนาดใหญ่
 - 1.3 ขนาด 14.8×21 เซนติเมตร เป็นหนังสือเรียนขนาดกลาง
 - 1.4 ขนาด 13×18.5 เซนติเมตร เป็นหนังสือเรียนขนาดเล็ก
2. ส่วนประกอบของหนังสือ
 - 2.1 ส่วนหน้าของหนังสือ ประกอบด้วย ปกหน้า-หลัง หน้าปกรอง หน้าลิขสิทธิ์ หน้าคำนำ คำชี้แจง หรือบทนำ หน้าสารบัญ
 - 2.2 ส่วนของเนื้อหา ประกอบด้วยหน้าที่เป็นเนื้อเรื่อง และภาพประกอบทั้งหมด
 - 2.3 ส่วนท้ายของหนังสือ ประกอบด้วย ภาคผนวก บรรณานุกรม หน้าของคณะกรรมการจัดทำหนังสือ หน้าประกาศการใช้หนังสือ
3. จำนวนหน้าของหนังสือ ควรสัมพันธ์กับอายุและวัยของผู้อ่าน เช่น
 - 3.1 อายุ 2-5 ขวบ วัยเริ่มอนุบาล หนังสือควรมีจำนวนหน้าประมาณ 4-8 หน้า
 - 3.2 อายุ 6-9 ขวบ ประถมศึกษาตอนต้น หนังสือควรมีจำนวนหน้าประมาณ 8-24 หน้า
 - 3.3 อายุ 10-14 ปี ประถมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษาตอนต้น หนังสือควรมีจำนวนหน้าประมาณ 48-100 หน้า
4. ขนาดตัวอักษร ควรสัมพันธ์กับวัยของผู้อ่าน เช่น
 - 4.1 ก่อนวัยเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ใช้ขนาดตัวอักษรประมาณ 30 พอยท์
 - 4.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้ใช้ขนาดตัวอักษรประมาณ 24 พอยท์
 - 4.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ให้ใช้ขนาดตัวอักษรประมาณ 18-20 พอยท์
 - 4.4 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ใช้ขนาดตัวอักษรประมาณ 16 พอยท์
 - 4.5 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ใช้ขนาดตัวอักษรไม่ต่ำกว่า 14 พอยท์

จินตนา ไบกาชุย (2545 : 32-35) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างหนังสือ สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาลักษณะของหนังสือ โดยเฉพาะในเรื่องวัตถุประสงค์ เนื้อหา ระดับชั้นของผู้อ่าน
สำนวนภาษา แนวการเขียน โครงเรื่อง รูปเล่ม และความสอดคล้องกับวัยของผู้อ่าน
2. กำหนดองค์ประกอบในการเขียนให้เหมาะสม ได้แก่ ประเภทของหนังสือ กลุ่มของผู้อ่าน
หัวข้อเรื่อง / เนื้อหา ข้อมูลของหัวข้อเรื่องหรือเนื้อหา วางจุดประสงค์หรือแนวคิดหลักของเรื่อง
วางโครงสร้างเรื่อง เลือกแนวการเขียนเพื่อนำเสนอเนื้อหา ตั้งชื่อเรื่อง กำหนดความยากง่ายของภาษา
3. ออกแบบหนังสือให้เหมาะสม โดยกำหนดขนาดรูปเล่ม ส่วนหน้า ส่วนกลาง ส่วนท้าย
ของหนังสือ ภาพประกอบเรื่อง ภาพปก และจำนวนหน้าทั้งหมด

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553 : 157) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างหนังสือ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของหนังสือให้สอดคล้องกับเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้
 2. กำหนดชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของหนังสือ
 3. กำหนดแนวทางหรือออกแบบการเขียนหนังสือ
 4. เขียนโครงเรื่องของหนังสือ โดยแบ่งเป็นหัวข้อเรื่องให้ชัดเจน
 5. กำหนดขอบข่ายของเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนร่างต้นฉบับให้สมบูรณ์
ตามวัตถุประสงค์
 6. เขียนร่างต้นฉบับ โดยเขียนตามโครงเรื่อง และขอบข่ายเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้
 7. ทดสอบต้นฉบับ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระที่เขียน โดยให้ตัวแทน
กลุ่มเป้าหมายทดสอบใช้หนังสือ แล้วนำมาปรับปรุงส่วนที่ยังบกพร่อง
 8. ปรับปรุงต้นฉบับให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้หนังสือที่มีคุณภาพตามที่กำหนด
- จากหลักการสร้างหนังสือประกอบการเรียน ที่นักการศึกษากล่าวไว้ข้างต้น สรุปว่า
การสร้างหนังสือประกอบการเรียนให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับ
ขนาดรูปเล่ม ส่วนประกอบของหนังสือ จำนวนหน้าของหนังสือ ขนาดตัวอักษร หนังสือที่สร้างขึ้น
จำเป็นต้องมีการทดสอบคุณภาพ และปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้จริง

การหาประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียน

นักการศึกษาได้อธิบายเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียน ดังนี้
บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 153-156) และวาโร เฟิงส์วสดี (2546 : 42-46) ได้อธิบายไว้
สอดคล้องกัน เกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เกณฑ์ประสิทธิภาพ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียน
ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หากหนังสือมีประสิทธิภาพถึงระดับที่กำหนดแล้ว ก็แสดงว่า

หนังสือนี้มีคุณค่าพอที่จะนำไปใช้ได้ การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ กระทำได้โดยการกำหนดผลของพฤติกรรมผู้เรียน 2 ประเภท ได้แก่

1.1 ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง หรือประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

1.2 ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย หรือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

2. การกำหนดค่าประสิทธิภาพ

การกำหนดค่าประสิทธิภาพ หรือการกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะตั้งไว้ที่ 80 / 80 , 85 / 85 และ 90 / 90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะอาจจะตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75 / 75 ประสิทธิภาพจึงเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ย เมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม ซึ่งต้องมีค่าสูงจึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 เช่น 80 / 80 มีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ เกิดจากการนำคะแนนที่นักเรียนทำได้ระหว่างเรียน หรือระหว่างการทำทดลอง มาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ ซึ่งต้องได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง เป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เกิดจากการนำคะแนนที่นักเรียนทำได้จากการวัด เมื่อสิ้นสุดการเรียนหรือการทำทดลอง มาหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ ซึ่งต้องได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

3. ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ

เมื่อสร้างหนังสือประกอบการเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องนำไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้น 1 : 1 หรือแบบเดี่ยว คือ การทดลองกับผู้เรียน 1 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง โดยทดลองกับเด็กอ่อนก่อน ทำการปรับปรุง แล้วทดลองกับเด็กปานกลาง แล้วจึงนำไปทดลองกับเด็กเก่ง โดยปกติคะแนนที่ได้จะต่ำกว่าเกณฑ์

3.2 ขั้น 1 : 10 หรือแบบกลุ่ม คือ ทดลองกับผู้เรียน 6 – 10 คน คละผู้เรียนทั้งเก่งและอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง ซึ่งในครั้งนี้นักเรียนจะเพิ่มขึ้นเกือบเท่าเกณฑ์

3.3 ขั้น 1 : 100 หรือภาคสนาม คือ ทดลองกับผู้เรียน 40 – 100 คน คละผู้เรียนทั้งเก่งและอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุง ซึ่งในครั้งนี้นักเรียนที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้ต่อไป

ในการหาประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียนนั้น เมื่อทดลองภาคสนามแล้ว ให้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาดังนี้

สูงกว่าเกณฑ์ แสดงว่า หนังสือประกอบการเรียนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
เกินร้อยละ 2.5

เท่าเกณฑ์ แสดงว่า หนังสือประกอบการเรียนมีประสิทธิภาพเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์
ที่ตั้งไว้ ไม่เกินร้อยละ 2.5

ต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ แสดงว่า หนังสือประกอบการเรียน
มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกินร้อยละ 2.5

จากข้อมูลเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียน ดังกล่าวข้างต้น
สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของหนังสือประกอบการเรียนเป็นส่วนที่สำคัญ ที่ครูผู้สอนจะต้องทำการพัฒนา
ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้
ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งหนังสือประกอบการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้
เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแน่นอน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีผู้ที่กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2545 : 96) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง สิ่งที่แสดงให้เห็นถึง
ความรู้และความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์
ที่กำหนดไว้เพียงใด

จินตนา วงศ์อำไพ (2551 : 51) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของการจัด
การเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ สมรรถภาพต่าง ๆ ของสมอง
ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เกิดจากผล
ของการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ

พัชรี ปฎิรูปาวที (2547 : 32) ได้กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า
เป็นผลของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพทางสมอง และสติปัญญาของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป
หลังจากที่ได้เรียนไปแล้ว สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบ

นิตยา เดวิเลาะ (2551 : 35) ได้สรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นผล
ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดจากความรู้ ทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ
ของนักเรียนจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้

สุชาดา ทองอินทร์ (2551 : 69) ได้สรุปความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ว่าเป็น
ความรู้ ทักษะ และความสามารถต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังที่นักเรียนได้รับการฝึกฝนและอบรมสั่งสอน

ในเรื่องที่เรียนมาแล้ว อันมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่นักการศึกษากล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียน แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการเรียน หลังจากที่นักเรียนได้เรียนหรือได้รับประสบการณ์มาแล้ว สามารถวัดและประเมินผลได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษาได้จำแนกประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้
ชวลิต ชูกำแหง (2550 : 94-97) ได้จำแนกประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. แบบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่เขียนคำถามโดยกำหนดสถานการณ์หรือปัญหาในรูปใดรูปหนึ่ง เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ได้อย่างไม่จำกัด คำตอบของข้อสอบแบบอัตนัย มีลักษณะและปริมาณไม่แน่นอน การตอบข้อสอบแบบอัตนัยจึงต้องจัดระเบียบคำตอบภายในเวลาที่กำหนดให้ ใช้สำนวนภาษาและแบบฉบับของตนเองเขียนตอบ เขียนคำตอบให้ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์และระมัดระวัง การตรวจให้คะแนน ผู้ที่ตรวจต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชานั้น ต้องอาศัยทักษะและความพยายามในการอ่าน และทำใจให้เป็นกลางในการตรวจ
2. แบบเติมคำ เป็นลักษณะของแบบทดสอบที่เขียนประโยคหรือข้อความเป็นตอนนำไว้ แล้วเว้นช่องว่างระหว่างข้อความหรือท้ายข้อความ สำหรับให้เติมคำหรือข้อความเพื่อให้ข้อความนั้นถูกต้องสมบูรณ์ การเว้นช่องว่าง อาจจะเว้นที่ว่างให้เติมมากกว่าหนึ่งแห่ง
3. แบบเลือกตอบหลายตัวเลือก ประกอบด้วยส่วนที่เป็นคำถามและส่วนที่เป็นคำตอบ ส่วนคำถามเป็นข้อความปัญหา เขียนเป็นประโยคคำถาม ส่วนคำตอบให้เลือกเป็นตัวเลือกหลายตัวเลือก มีทั้งคำตอบถูกและคำตอบผิด เรียกว่าตัวเลือก ข้อสอบแบบเลือกตอบจึงเป็นข้อสอบชนิดที่มีคำตอบกำหนดไว้ให้ก่อน แล้วผู้ตอบเลือกตอบตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่ง หรือหลายตัวเลือกแล้วแต่เงื่อนไขคำถาม
4. แบบถูกผิด ลักษณะของข้อสอบจะเขียนข้อความที่เป็นสถานการณ์ซึ่งมีทั้งถูกหรือผิดคละกั้นไป รูปแบบคำถามจำแนกเป็น แบบคำถามเดี่ยว แบบคำถามขยาย และแบบคำตอบผสม โดยให้พิจารณาว่าคำถามหรือข้อความนั้นถูกหรือผิด
5. แบบจับคู่ ลักษณะของข้อสอบประกอบด้วยคำถาม เขียนเป็นตัวยืนไว้ในสครัมภ์ซ้ายมือ โดยมีที่ว่างเว้นไว้หน้าข้อเพื่อให้ผู้ตอบเลือกหาคำตอบที่เขียนไว้ในสครัมภ์ขวามือ รูปแบบคำถามสามารถจำแนกได้เป็น แบบหาความสัมพันธ์ แบบตัวเลือกคงที่ และแบบจัดเรียงลำดับ

จากประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้นสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งออกเป็น แบบทดสอบเบื้องต้น แบบทดสอบพื้นฐานความรู้ แบบทดสอบตนเอง และแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งการสร้างแบบทดสอบแต่ละประเภทดังกล่าวนี้ อาจเขียนคำถามให้ผู้เรียนตอบเป็นแบบอัตนัย แบบเติมคำ แบบเลือกตอบหลายตัวเลือก แบบถูกผิด แบบจับคู่ โดยควรคำนึงว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ต้องสามารถตรวจสอบพฤติกรรม หรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ได้ ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการทดสอบ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

หลักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีนักการศึกษากล่าวถึง หลักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

บลูม (Bloom, 1958 : 241 ; อ้างถึงใน ชัยฤทธิ์ ศิลาดเดช. 2544 : 38-39) ได้กล่าวถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในด้านพุทธิพิสัย ได้แก่

1. ความรู้ความจำ หมายถึง การระลึกได้ของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยพบเห็น เคยได้ยิน หรือเคยได้มีประสบการณ์มาแล้ว เป็นเรื่องของความสามารถในการจดจำสิ่งต่าง ๆ จำแนกได้ดังนี้
 - 1.1 ความรู้ในเรื่อง เกี่ยวกับศัพท์ นิยาม กฎ และความจริง
 - 1.2 ความรู้ในวิธีการ เกี่ยวกับระเบียบ แบบแผน ลำดับขั้น แนวโน้ม ประเภท เกณฑ์ และวิธีการ
 - 1.3 ความรู้รวบยอดในเนื้อเรื่อง เกี่ยวกับวิชา การขยายหลักวิชา ทฤษฎี และโครงสร้าง
2. ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญหรือแปลความหมายของสิ่งของ หรือสัญลักษณ์ จำแนกได้ดังนี้
 - 2.1 การแปลความหมายของศัพท์ วลี การเปลี่ยนรูป
 - 2.2 การตีความ เป็นการสรุป เรียงลำดับ จำแนกความแตกต่าง
 - 2.3 การขยายความ เป็นการคาดคะเน อ้างสรุป ทำนาย ตัดสิน ขยายความเพิ่มเติม
3. การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถที่จะนำความรู้ หรือความเข้าใจในสิ่งที่รู้เห็นมานั้นไปแก้ปัญหาใหม่ได้ สามารถนำไปสรุป เลือกใช้ พัฒนา สร้าง สาธิต วางแผนเพื่อแก้ปัญหา
4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่างๆ ออกมาเป็นส่วนย่อยๆ ได้ว่าสิ่งนั้นประกอบด้วยส่วนย่อย ๆ อะไรบ้าง ส่วนใดเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด แต่ละส่วนย่อยนั้นสัมพันธ์กันอย่างไร จำแนกได้ดังนี้
 - 4.1 วิเคราะห์ความสำคัญ บอกความสำคัญ วิจารณ์ หรืออภิปรายองค์ประกอบ

- 4.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เปรียบเทียบ บรรยายเหตุและผล จัดหมวดหมู่
- 4.3 วิเคราะห์หลักการ จุดประสงค์ อธิบายความเป็นมา หาข้อสรุป
5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการผสมส่วนต่าง ๆ หรือส่วนย่อย ๆ นั้นเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ที่มีสมบูรณ์กว่า หรือดีกว่า หรือแปลกกว่าเดิม จำแนกได้ดังนี้
 - 5.1 สังเคราะห์ข้อความ เขียนบทความ โครงสร้าง แต่งเรื่องใหม่
 - 5.2 สังเคราะห์แผนงาน เป็นการวางแผน เป้าหมาย กำหนดจุดประสงค์ หรือวิธีทำงาน
 - 5.3 สังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการรวบรวมเรื่อง หรือสร้างความสัมพันธ์
6. การประเมินค่า หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาตัดสินเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าดีหรือไม่ดี และเหมาะสมหรือไม่ จำแนกได้ดังนี้
 - 6.1 ประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายใน โดยใช้วิธีการตัดสิน พิจารณาหรือเปรียบเทียบ
 - 6.2 ประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายนอก โดยใช้วิธีการตัดสิน ได้แย้งพิจารณาหรือเปรียบเทียบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 ข : 76-77) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรวัดเพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนเรียน และวัดความสำเร็จหลังเรียน ดังนี้

1. วิเคราะห์ผู้เรียนก่อนเรียน เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในแต่ละวิชา เพื่อตรวจสอบความรู้ ทักษะและความรู้ต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่เหมาะสม แล้วนำผลการประเมินมาเตรียมผู้เรียนทุกคน ให้มีความพร้อมและมีความรู้พื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้การจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้เป็นอย่างดี แต่จะไม่นำผลที่ได้ไปใช้ในการพิจารณาตัดสินผลการเรียน มีแนวปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 วิเคราะห์ความรู้ ทักษะที่เป็นพื้นฐานของเรื่องที่จะเรียนรู้
 - 1.2 เลือกวิธีการและเครื่องมือสำหรับวัดความรู้และทักษะพื้นฐานอย่างเหมาะสม การใช้แบบทดสอบ การซักถาม การสอบถามผู้ที่เคยสอน การพิจารณาแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น
 - 1.3 ดำเนินการประเมินความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้เรียน
 - 1.4 นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียน เช่น จัดการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ และเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น
2. วัดความสำเร็จหลังเรียน เป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบความสำเร็จของผู้เรียน เป็นการวัดและประเมินผู้เรียนที่ได้เรียนจบแล้ว เพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ พัฒนาการของผู้เรียนเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการประเมินวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนเรียน ทำให้สามารถประเมินศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และประสิทธิภาพในการจัด

การเรียนรู้ของครูผู้สอน ข้อมูลได้จากการวัดความสำเร็จของผู้เรียนภายหลังการเรียน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิธีการเรียนของผู้เรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้สอน หรือซ่อมเสริมผู้เรียนให้บรรลุตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ การประเมินความสำเร็จหลังเรียนนี้จะสอดคล้องกับการประเมินวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน หากใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินชุดเดียวกัน หรือคู่ขนานกัน เพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียนได้ชัดเจน

จากหลักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักการศึกษากล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต้องพิจารณาถึงพฤติกรรมของการวัดที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ในด้านความรู้ความจำความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ ต้องวัดให้ตรงตามจุดประสงค์ครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว เครื่องมือที่ใช้วัดต้องมีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องและยุติธรรม โดยผ่านการหาคุณภาพที่ได้ผลออกมาเป็นที่ยอมรับ สามารถวิเคราะห์ผู้เรียนได้โดยการเปรียบเทียบผลการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน

ความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

มีผู้ที่กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจ ดังนี้

มอร์ส (Morse, 1955 : 27) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือสิ่งที่สามารถจัดความเครียดของบุคคลให้น้อยลงไปได้ เพราะถ้าเกิดความเครียดมาก จะทำให้บุคคลเกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติกิจกรรมหรือการทำงาน ซึ่งความพึงพอใจของบุคคลมีผลมาจากความต้องการ เมื่อบุคคลมีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องเพื่อหาวิธีการตอบสนองเพื่อให้เกิดความพึงพอใจหรือลดความเครียดให้น้อยลงหรือหมดไปได้ และความพึงพอใจก็จะมีมากขึ้นด้วย

แอปเปิลไวท์ (Applewhite, 1968 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายรวมไปถึงความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การมีความสุขที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และมีทัศนคติที่ดีต่องานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ

คำเชื่อน อัมใจ (2545 : 29) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งกระบวนการ องค์กรประกอบ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น หากเป็นไปในทางบวกจะเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน มีการเสียสละ อุทิศแรงกาย แรงใจ แรงทรัพย์ และสติปัญญาให้แก่งานมากขึ้น แต่ในทางตรงข้ามหากผู้ปฏิบัติมีความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติต่อการปฏิบัติงานเป็นไปในทางลบ จะมีผลทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ

ต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ความพึงพอใจต่อการทำงานจะเป็นผลมาจากการสร้างแรงจูงใจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจนั่นเอง

ปนัดดา ขอกระบา (2546 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ที่ชอบ ที่พอใจ หรือประทับใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับ โดยสิ่งนั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งบุคคลมีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง และมีความต้องการหลายระดับ ซึ่งหากได้รับการตอบสนองก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ

พิชิต บุตรศรีสว (2546 : 11) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบ ความรัก ความยินดียอมรับ และการมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกโดยรวมของบุคคลที่มีการทำงานในเชิงบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น มุ่งมั่น มีความคิดสร้างสรรค์ และมีกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานได้ในที่สุด

อัมพร วงษา (2547 : 27) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นได้จากการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติการทำงาน พึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ คิดค้นวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ ความพึงพอใจจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดี บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

จากความหมายของความพึงพอใจที่นักการศึกษากล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าความพึงพอใจที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติ ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นได้จากการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ รักการเรียน พึงพอใจในกิจกรรมที่ปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบต่อการเรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และคิดค้นหาวิธีการเรียนได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพได้ และความพึงพอใจดังกล่าวจะนำไปสู่การมีผลการเรียนที่ดี บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้ได้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

มีนักการศึกษาเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ดังนี้

เฮอรัชเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 113-115) ได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ โดยนำเสนอทฤษฎีที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของบุคคล ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของบุคคลมี 2 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยกระตุ้น เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมซึ่งเป็นผลให้เกิดความพึงพอใจ เช่น ความสำเร็จในการปฏิบัติ การได้รับความยอมรับนับถือ ลักษณะของงานหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในการทำงาน เป็นต้น

2. ปัจจัยต่ำจน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีส่วนที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินที่ได้รับ โอกาสในความก้าวหน้า สถานะของบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นต้น

แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960 : 33-35) ได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ โดยอธิบายถึงธรรมชาติและลักษณะของมนุษย์ 2 ประเภท ดังนี้

1. คนประเภทเอ็กซ์ (X) มีลักษณะดังนี้
 - 1.1 มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างแม้ว่าจะทำได้
 - 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย ชอบในการถูกสั่งการมากกว่าเป็นผู้สั่งการเอง
 - 1.3 ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น
 - 1.4 มีความปรารถนาให้มีการตอบสนองความต้องการหรือความพึงพอใจของตนเองทางด้านร่างกายและความปลอดภัยมากที่สุด
2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังนี้
 - 2.1 เป็นบุคคลที่ชอบการทำงาน จะมีความรู้สึกพึงพอใจที่ได้ทำงาน เหมือนเป็นการเล่นหรือพักผ่อนเมื่อได้ทำงาน
 - 2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงานสูง มีความกระตือรือร้น และมีความทะเยอทะยานที่จะประสบความสำเร็จในการทำงาน
 - 2.3 มีทักษะความสามารถในการควบคุมตนเอง สามารถดูแลตัวเองได้ดี
 - 2.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน รู้จักคิดเพื่อที่จะปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น รู้จักวางแผนเพื่อการพัฒนางานให้มีคุณภาพ
 - 2.5 มีความรู้สึกพึงพอใจมากที่สุด เมื่อได้รับเกียรติยศ ชื่อเสียง และความสมหวังในชีวิต หรือการทำงานต่าง ๆ

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 69-80) ได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ ที่ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง หรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของบุคคลอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งความต้องการของมนุษย์ มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย เป็นความต้องการพื้นฐาน เป็นสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต ทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อบอุ่นใจ

3. ความต้องการทางสังคม เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรม ต้องการให้สังคมยอมรับตนเอง

4. ความต้องการมีฐานะ เป็นความพึงพอใจในด้านสังคม อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญ อยากมีความเป็นอิสระภาพ

5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต

สกอต (Scott. 1970 : 124) ได้เสนอทฤษฎีในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการ และมีความหมายที่ดีต่อผู้ปฏิบัติกิจกรรม

2. กิจกรรมดังกล่าวต้องมีการวางแผน และวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างแรงจูงใจภายใต้จุดประสงค์ของกิจกรรม ผู้ปฏิบัติกิจกรรมจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์ ได้รับทราบความสำเร็จในการปฏิบัติ และสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นให้สำเร็จลงได้ด้วยตนเอง

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ที่นักการศึกษากล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าความพึงพอใจของบุคคล เกิดจากสิ่งกระตุ้นให้รู้สึกถึงความสำเร็จของกิจกรรม รวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ การสร้างความพึงใจให้กับบุคคล ต้องคำนึงถึงธรรมชาติของบุคคล เพื่อให้ได้รับการตอบสนองตามที่ต้องการ และนำไปสู่ความสำเร็จในกิจกรรมที่ปฏิบัติ อย่างไรก็ตามในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียน ต้องคำนึงถึงกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้นั้นต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และมีความหมายต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ครูผู้สอนต้องวางแผน และจัดลำดับการเรียนรู้ให้เป็นระบบ สร้างแรงจูงใจ หรือเสริมแรงให้ผู้เรียนอย่างมีความหมาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ ยังเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ได้ดี และประสบความสำเร็จในการเรียนได้ในที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

วอล์คเกอร์ และคณะ (Walker and et al. 1984 : 72) ได้ศึกษาวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยทำการทดลองกับนักเรียนพื้นเมืองชาวออสเตรเลียที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มีความเชื่อมั่นในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งการพูดและการเขียนสูงขึ้น

แชมเบอร์เลน (Chamberlain. 1997 : 779-A) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาที่มีต่อทักษะการอ่าน โดยใช้วิธีการพูดร่วมสมัยเป็นฐาน โดยให้นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลความรู้จากการอ่านวรรณกรรม แล้วพิจารณาข้อค้นพบที่ได้จากการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะในการอ่านและการพูดมากขึ้น มีพัฒนาการด้านกระบวนการคิดและสามารถสร้างความพร้อมให้กับนักเรียนในการเรียนด้านภาษาระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้

อาเหม็ด (Ahmed. 2000 : 1085-A) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบฝึกทักษะการสะกดคำตามรูปเสียง และตามหลักทางภาษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในแต่ละระดับที่ทำการทดลอง มีพฤติกรรมต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการสะกดคำตามรูปเสียง และการสะกดคำตามหลักทางภาษาแตกต่างกัน ซึ่งการสะกดคำตามหลักทางภาษาเป็นวิธีที่ยากที่สุด ทำให้นักเรียนมีความผิดพลาดในการสะกดคำมากที่สุด

มิลเลอร์ (Miller. 2002 : 2332-A) ได้ศึกษาวิจัยการใช้หนังสือเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน นักเรียนที่เรียนเก่งสามารถแก้ปัญหาได้ดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ส่วนนักเรียนที่เรียนอ่อนควรได้รับการพัฒนาด้านการแก้ปัญหา และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

โรสเซนแบลทท์ (Rosenblatt. 2004 : 2140-A) ได้ศึกษาวิจัย การประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงของผู้เรียน ที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านออกเสียง และการฟัง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มีพัฒนาการด้านการอ่านออกเสียง และการฟัง สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

งานวิจัยในประเทศ

ดวงพร ธรรมะ (2547 : 39-40) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาชุดการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80 / 80 และนักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

และพบว่า ชุดการสอนดังกล่าวมีการหาคุณภาพอย่างเป็นระบบ กิจกรรมที่จัดขึ้นได้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมและได้ประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาทักษะภาษาไทย ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างต่อเนื่อง

นฤดี กิจบัญญัติ (2547 : 92-94) ได้ศึกษาวิจัยการใช้หนังสือประกอบการเรียนภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ที่มีต่อความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า หนังสือประกอบการเรียนที่ใช้สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนมากขึ้น นักเรียนสามารถเขียนได้ถูกต้อง มีพัฒนาการด้านการเขียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

พัชรี ปฎิรูปาวที (2547 : 59) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านและการเขียนคำใหม่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยพบว่า การอ่านและการเขียนสะกดคำมีความสำคัญต่อการแสวงความรู้ และการสื่อสารด้านภาษาเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับทักษะด้านอื่น ๆ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และถ่ายทอดความรู้ ความคิดผ่านตัวอักษร จึงต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ

อัมพร วงษา (2547 : 86-87) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหนังสือเรียนและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เรื่อง เล่าเรื่องเมืองช้าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หนังสือเรียนและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มีประสิทธิภาพ 90.56 / 91.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80 / 80 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือเรียนและแบบฝึกทักษะประกอบการเรียนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เรื่อง เล่าเรื่องเมืองช้าง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 88.12 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

กนกพรรณ พลดี (2549 : 87-90) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และหนังสือประกอบการเรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และหนังสือประกอบการเรียนมีประสิทธิภาพ 87.30 / 81.12 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80 / 80 ซึ่งหนังสือประกอบการเรียนที่ใช้ มีหนังสือที่ประกอบด้วยรูปภาพ มีภาษาที่เหมาะสม เนื้อหาของเรื่องมีความน่าสนใจต่อการเรียนรู้และผ่านการประเมินตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาการอย่างรอบด้าน และสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งได้รับการฝึกฝนกระบวนการคิด และทักษะการทำงานกลุ่ม

จันทรา เทพชุมพล (2549 : 140-145) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้หนังสือประกอบการเรียนและแบบฝึกทักษะการอ่าน เรื่อง การประสมสระเดี่ยว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า หนังสือประกอบการเรียนและแบบฝึกทักษะการอ่าน มีประสิทธิภาพ 80.61 / 80.06 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80 / 80 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าหนังสือประกอบการเรียนและแบบฝึกทักษะการอ่าน ส่งเสริมทักษะในการอ่านออกเสียงให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการเรียนรู้ รวมทั้ง หนังสือประกอบการเรียนและแบบฝึกทักษะการอ่านได้ผ่านการหาคุณภาพอย่างเป็นระบบ คำนึงถึง ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ ภาษา ความยากง่ายของคำ และกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียน มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือประกอบการเรียนและแบบฝึก ทักษะการอ่านระดับมาก

ทองสุข วงศ์ทิพย์ (2549 : 85-86) ได้ศึกษาวิจัยการสร้างชุดกิจกรรมเสริมทักษะ การเขียน สะกดคำภาษาไทย ตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80 / 80 และนักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าชุดกิจกรรมดังกล่าว มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ที่เป็นระบบ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เหมาะสมกับระดับและความต้องการของผู้เรียน คำนึงถึงความรู้พื้นฐานที่จำเป็น และเน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน

อัครศ ทอถลักษณ์ศิริ (2549 : 55) ได้ศึกษาวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ ทางภาษา ที่มีต่อความสามารถในการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มีความสามารถ ในการเขียนภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ยังพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษามีความสามารถ ในการเขียนภาษาไทย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

จินตนา วงศ์อำไพ (2551 : 102) ได้ศึกษาวิจัย ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียน และนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ ทางภาษากับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มีความสามารถในการอ่านและการเขียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู และพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ ทางภาษามีนิสัยรักการอ่าน สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูอีกด้วย

นิตยา เควิเลาะ (2551 : 67) ได้ศึกษาวิจัย การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุด มาตราตัวสะกดไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริม

การอ่าน ชุด มาตรฐานตัวสะกดไทย มีประสิทธิภาพร้อยละ 80.89 / 84.89 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80 / 80 และเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่าน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านระดับมาก

ศุชาดา ทองอินทร์ (2551 : 126) ได้ทำการศึกษาวิจัย การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เรื่อง วัชรกรรมคุณย่าโม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มีประสิทธิภาพ 83.45 / 83.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80 / 80 และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา มีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 61 นอกจากนี้ได้พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา อยู่ในระดับมาก

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา โดยใช้หนังสือประกอบการเรียน เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สรุปได้ว่าการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร และมีคุณภาพในการเรียนรู้ภาษาไทย ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะในด้านการฟัง การอ่าน การเขียน การพูด และการดู เมื่อนักเรียนมีความคล่องแคล่วชำนาญในเรื่องของการสะกดคำตามมาตรฐานตัวสะกด ย่อมใช้เป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ เนื่องจากผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ความรู้ในหลักภาษาไทย เช่น การสะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ เพื่อการสื่อสาร สื่อความหมาย หรือนำเสนอในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เป็นการใช้กระบวนการสอนภาษาจากความหมายโดยรวมของเรื่องไปหาองค์ประกอบย่อยของภาษา ได้แก่ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และหลักเกณฑ์ทางภาษา หนังสือประกอบการจัดการเรียนรู้จะต้องมีเรื่องราวที่ใช้โครงสร้างทางภาษา มีความคิดรวบยอด เพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ทางภาษาเพิ่มขึ้น ซึ่งหนังสือประกอบการเรียนจัดว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ ช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร ผู้เรียนจะได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมาย เพื่อให้ความรู้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ให้ได้ความรู้ใหม่ เนื้อหาในหนังสือจึงเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ เข้ากับความรู้เดิมของผู้เรียน สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ทางหลักภาษาไทย และช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายได้ในที่สุด